

Jezikoslovno nazivlje na mreži

Jezikoslovno nazivlje koje je prikupljeno i terminološki usustavljeno u sklopu projekta *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* (HRZZ, Struna-2017-09-05) i istoimenoga internog projekta Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (<https://jena.jezik.hr/>) početkom 2023. postalo je dostupno za pregledavanje i pretraživanje na stranici terminološke baze *Hrvatsko strukovno nazivlje – Struna* (<http://struna.ihjj.hr/>). Nazivlje se u bazi pretražuje jednostavnim upisom naziva u tražilicu. U *Struni* se nalazi nazivlje različitih struka, npr. anatomije i fiziologije, antropologije, arheologije, brodstrojarstva, fizike, genetike, građevinarstva, forenzike, kemije, knjižničarstva, matematike, oftalmologije, pomorstva, prava EU-a, računovodstva, stomatologije, zrakoplovstva.

1. slika: Tražilica *Strune*

Na projektu je sudjelovalo 30 suradnika s Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, Filozofskoga fakulteta u Rijeci, Filozofskoga fakulteta u Osijeku, Staroslavenskoga instituta,

Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i Instituta za hrvatski jezik. Trenutačno je javno dostupno 1803 naziva, a u bazu *Jene* unesen je 2831 naziv iz različitih jezikoslovnih područja (npr. dijalektologija, etimologija, generativna gramatika, poučavanje hrvatskoga jezika, kognitivna lingvistika, onomastika, pragmalingvistika, sociolingvistika). U bazi se nalazi i temeljno jezikoslovno i pravopisno nazivlje. Pristup je u *Jeni* deskriptivno-normativan. Za potrebe projekta *Jena* izrađen je u okviru SketchEnginea *Jezičkoslovni korpus*, na kojemu se djelomično temelji i obrada u *Jeni*.

CONCORDANCE		Jezičkoslovni	ⓘ	↔
simple jezični stereotip • 12		1.17 per million tokens • 0.00012%		
☐	Details	Left context	KWIC	Right context
1	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	u jeziku </s><s>Što nam jezik govori o tome tko smo?</s><s>Zalazimo neizbježno (i) u područje	jezičnih stereotipa	koji su krajnji izraz dru
2	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	štvenome kontekstu s etnolingvističkoga i sociolingvističkoga stajališta.</s><s>Tu će biti riječi i o	jezičnim stereotipima	, žargonima, dijalektir
3	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	c></s><s><doc>Stariji slojevi dubrovačkoga govora na leksikološkome području ne nude mnoge	jezične stereotipe	</s><s>To treba prip
4	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	i se narodni izrazi, u kojima su stereotipi plodniji, ne očekuju.</s><s>Stoga će se u radu istražiti i	jezični stereotipi	izvan leksikografskih
5	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	sadržaj otkriva privatne odnose, društvene uloge i običaje iz nasljednoga prava, pa su za analizu	jezičnih stereotipa	pogodniji od građe ko
6	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	araju: muškarci o medicini i drugim znanostima, žene o ljubavi, muškarcima i drugim ženama. od	jezičnih stereotipa	potvrđuju se opće sta
7	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	ne i sebe sama", pa valja zaključiti da bi svaki govornik trebao razviti svijest o tome da uporabom	jezičnih stereotipa	potvrđuje i osnažuje p
8	☐ ⓘ Hrvatski jezik ...	oj situaciji i ne vrijedi za sve pripadnike te skupine.</s><s>Stoga u komunikaciji treba izbjegavati	jezične stereotipe	koji se temelje na dru
9	☐ ⓘ Rasprave 38-1, ...	no definiran status, a hrvatska ih leksikografska literatura ne spominje.</s><s>Općenito je riječ o	jezičnim stereotipima	ili konvencijskim izraz
10	☐ ⓘ Rasprave 38-1, ...	kao sintagme s opisom značenja), bez čvrstoga kriterija, a mnogi se od njih i ne navode.</s><s>	Jezični stereotipi	nisu temom ovoga ra
11	☐ ⓘ Rasprave 38-1, ...	se o njima ne raspravlja opširnije.</s><s>Ograničit ćemo se na samo jednu malobrojnu skupinu	jezičnih stereotipa	, a to su dvorječni poz
12	☐ ⓘ Rasprave 38-1, ...	novi koji bi u rječnik ulazili kao samostalne natuknice.</s><s>Istodobno, posebna kulturološka (jezični stereotipi) i pragmatička obiljež

2. slika: *Jezičkoslovni korpus* u SketchEngineu – natuknica *jezični stereotip*

Osim računalnim korpusom obrađivači su se služili i svim izvorima za određeno jezikoslovno potpodručje.

U *Jeni* su među istoznačnim nazivima uspostavljeni normativni odnosi s pomoću terminoloških načela te se nazivi dijele na preporučene, dopuštene i nepreporučene nazive. Baza se može pretraživati i s pomoću dopuštenih i nepreporučenih naziva.

istovrijednica <i>im. ž. jd.</i>	
definicija	leksička jedinica ciljnoga jezika čije značenje odgovara značenju jedinice izvornoga jezika
istoznačnice	dopušteni naziv: ekvivalent nepreporučeni naziv: istovrjednica, jednakovrjednica
istovrjednice	engleski: equivalent njemački: Äquivalent francuski: Äquivalent ruski: эквивалент švedski: ekvivalent
napomena	U prijevodnome rječniku istovrjednica je element rječničkoga članka.

3. slika: Obrada naziva *istovrijednica* u *Jeni* – navođenje dopuštenih i nepreporučениh naziva

Katkad se u napomeni objašnjavaju i razlozi normativnoga odabira preporučenoga naziva.

glagoljični <i>prid.</i>	
definicija	koji se odnosi na glagoljicu
istoznačnice	dopušteni naziv: glagoljički, glagoljski nepreporučeni naziv: glagoljaški
istovrjednice	engleski: Glagolitic njemački: glagolitsch francuski: glagolitique ruski: глаголический talijanski: glagolittico češki: hlaholský švedski: glagolitsk
napomena	Pridjev <i>glagoljaški</i> odnosi se na glagoljaše, a ne na glagoljicu, te nije istoznačan pridjevu <i>glagoljični</i> . Odlučujući o tome kojemu od triju potvrđenih pridjeva <i>glagoljični</i> , <i>glagoljički</i> , <i>glagoljski</i> treba dati prednost, treba uzeti u obzir skladan sustav pridjeva sa značenjem 'koji se odnosi na pismo'. Stoga preporučeni pridjevni naziv tvoren od imenice <i>glagoljica</i> glasi <i>glagoljični</i> u skladu s pridjevima <i>arabični</i> , <i>ćirilnični</i> i <i>latinični</i> . Više o tome vidi u Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka. 2012. <i>Jezični savjeti</i> . Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. str. 19–21.

4. slika: Obrada naziva *glagoljični* u *Jeni* – normativna napomena

U rječničkome članku nalaze se i istovrijednice na engleskome, njemačkome, francuskome, ruskome, talijanskome, češkome i švedskome jeziku te se baza može pretraživati i s pomoću tih istovrijednica.

Uz neke su nazive u suradnji s projektom *RETROGRAM* unesene i zastarjelice.

padež <i>im. m. jd.</i>	
definicija	gramatička kategorija riječi kojom se izriču odnosi imenskih riječi s ostalim riječima u rečenici
istoznačnice	zastarjeli naziv: casus, kas, kazus, kaž, padanje, padnutje, spadanje
istovrijednice	engleski: case njemački: Kasus, Fall, Flexionskasus francuski: cas ruski: падеж talijanski: caso češki: pád švedski: kasus
podređeni nazivi	nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ, lokativ, instrumental
napomena	Kao podređeni pojmovi navedeni su oni padeži koji se upotrebljavaju u hrvatskome jeziku.
razredba	polje: filologija grana: opće jezikoslovje (lingvistika) projekt: Hrvatsko jezikoslovno nazivlje (JENA)

5. slika: Obrada naziva *padež* u *Jeni* – navođenje zastarjelih naziva

U sklopu projekta 2020. objavljena je i e-monografija *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje* (<https://jena.jezik.hr/index.php/e-monografija/>), a 2023. godine tiskana je proširena monografija u kojoj autori na više od 600 stranica pišu o različitim aspektima obrade jezikoslovnih naziva u različitim jezikoslovnim područjima.

U planu je i objavljivanje *Rječnika jezikoslovnoga nazivlja*.